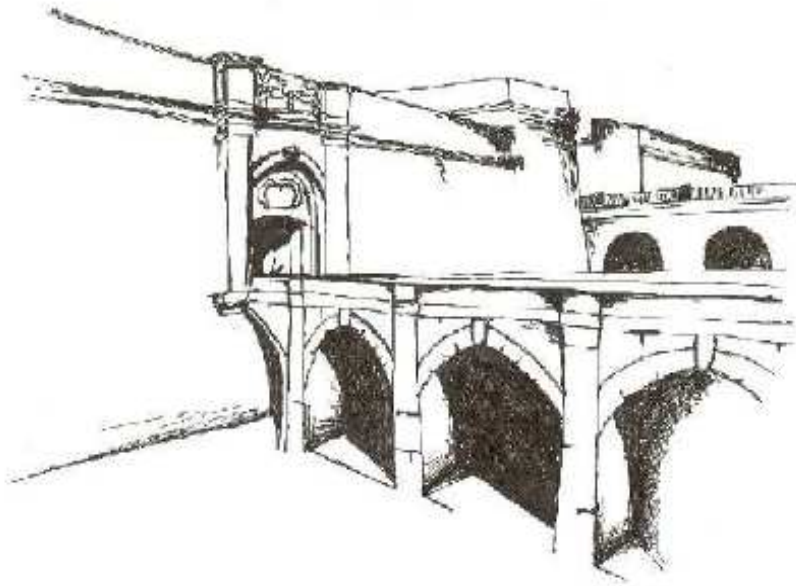

ID-DIRETTORAT GHAL KWALITÀ U STANDARDS FL-EDUKAZZJONI
Id-Dipartiment tal-Kurrikulu u l-eLearning
It-Taqsima tal-Assessjar Edukattiv
2013

Mawra sal-Birgu

Fieldwork għall-Flames Sena

maħdum minn

Il-Pożizzjoni Strategika tal-Birgu

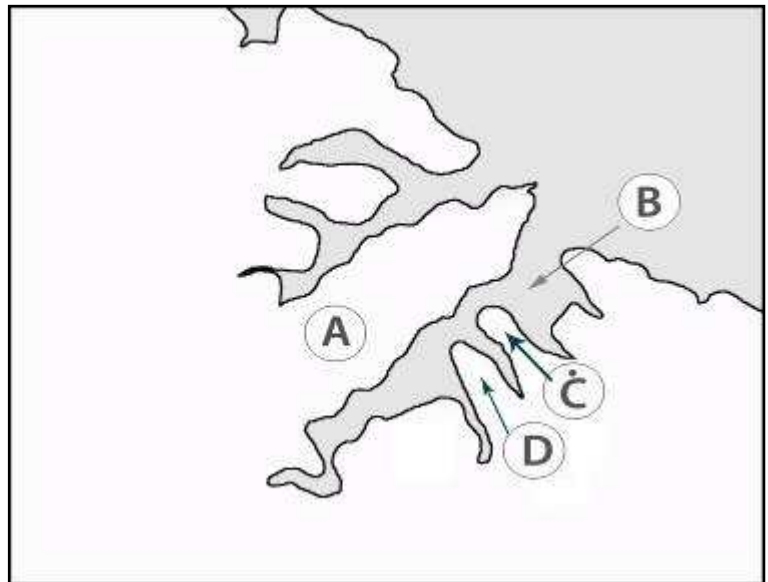
Il-Birgu jifforma parti mill-ibliet tal-Kottonera u qiegħed fil-Port il-Kbir.

Fuq il-mappa t'hawn taħt, pengi l-baħar bil-kulur blu u l-art bil-kulur kannella.

Imla dawn li ġejjin skont il-mappa li qed tara:

- a) Il-Birgu huma mmarkat bl-ittra _____.
- b) Il-Belt Valletta għandha l-ittra _____.
- ċ) Il-Port il-Kbir huwa mmarkat bl-ittra _____.
- d) L-Isla hija mmarkata bl-ittra _____.

Bħala għajjuna biex tiffamiljarizza ruħek mar-rota ta' dan il-*fieldwork*, ara dokumentarju dwar il-Birgu fuq il-*YouTube*.

Id-dokumentarju huwa maqsum f'żewġ partijiet:

(A) <http://www.youtube.com/watch?v=WFUCyyLxOJO>

(B) <http://www.youtube.com/watch?v=4lbha2sfUdE>

Ir-Rotta tal-*fieldwork*

Ibda minn ħdejn il-**Couvre de Porte**, inzel Triq il-Mina, sib l-**Università tal-Qamħ** (fi Triq il-Kunsill Popolari), il-**Palazz tal-Inkwizitur**, **Misraħ ir-Rebħa**, idhol lejn il-**Collachio** u ara l-**Isptar Antik** (illum kunvent tas-sorijiet ta' Sta Skolastika). Ara wkoll il-**Bereġ**,

is-swar tal-madwar, erga inzel **Misraħ ir-Rebħa**, inzel minn ħdejn il-**Mużew ta' La Valette** (l-Oratorju ta' San Ġużep) għal ħdejn il-**Knisja ta' San Lawrenz**, innota l-**Monument tal-Ħelsien**, idhol lejn **Mużew Marittimu**, il-**Manderaggio** u l-**Kastell Sant'Anġlu**.

(N.B. *Għalkemm mhux importanti dettalji żejda, huwa ssuggerit li jkun hemm enfasi fuq il-postijiet immarkati bold*)

Il-fieldwork jibda minn ħdejn il-Couvre de Porte. Il-Couvre de Porte kien il-bieb prinċipali tal-Birgu fi Żmien il-Kavallieri. Int u dieġel fil-Birgu ħares lejn is-swar; innota l-qawwa tal-fortifikazzjonijiet li jdawru lill-Birgu.

1. Fir-ritratt tal-ġenb jidher:
 - a) l-uffiċċju tal-Arċipriet
 - b) il-klabb tal-futbol ta' *Vittoriosa Stars*
 - ċ) il-bieb prinċipali antik tal-Birgu
2. Il-**Couvre de Porte** kien:
 - a) knisja qadima
 - b) l-uffiċċju tal-Gran Mastru La Sengle
 - ċ) il-bieb prinċipali tal-Birgu

3. Sib xi ħaġa importanti li tinnota qrib il-*Couvre de Porte*.

4. Il-Kavallieri ta' San Ġwann ħadu l-kontroll tal-Gżejjer Maltin fl-1530.

Dak iż-żmien il-belt ewlenija ta' Malta kienet (il-Belt Valletta, il-Mellieħa, l-Imdina).

5. Meta ġew Malta fl-1530, il-Kavallieri għażlu lill-Birgu bħala l-belt ewlenija tagħhom u biex fiha jibnu l-isptar, il-bereġ u l-knejjes tagħhom, għax: (kienet qrib il-baħar, kienu Ewropej, kienu nsara).

6. Innota s-swar li jdawru lill-Birgu.

(Il-Kavallieri, l-Ingliżi, il-Franċiżi) dawru l-Birgu bis-swar biex (iċekknuh, jiddefenduh aħjar, jiddevertu fih).

Kompli niezze minn Triq il-Mina. Fuq il-lemin tiegħek, għandek issib Triq il-Kunsill popolari. Idhol fit-triq u fittex il-bini tal-Università tal-Qamħ - ara r-ritratt t'hawn isfel.

7. Hares lejn il-plakka mwaħħla mal-ħajt tal-Università tal-Qamħ.

Min bena din l-Università?

8. Għaliex taħseb li l-qamħ kien u għadu daqshekk importanti għal pajjiżna?

Erga' oħrog fi Triq il-Mina u kompli nieżel 'l isfel; fuq il-lemin tiegħek għandek issib il-Palazz tal-Inkwizitur.

9. Mit-tabelli li ssib mal-ħajt tal-Palazz tal-Inkwizitur, fittex din l-informazzjoni:

a) Liema aġenzija tiegħu ħsieb dan il-bini?

b) Bejn liema snin dan il-bini serva bħala l-Palazz tal-Inkwizizzjoni?

10. L-inkwizizzjoni giet imwaqqfa mill-Papa biex tiddefendi (lill-Italja, l-Greċja, l-Gżejjer Maltin, l-Fidi Nisranija).

*Minn ħdejn il-Palazz tal-Inkwizitur, inżel lejn **Misraħ ir-Rebħa** u ibqa' sejjer fuq il-lemin tiegħek sakemm tidhol fil-parti antika tal-Birgu magħrufa bħala l-**Collachio**. Fittex Triq Hilda Tabone. Din hija t-triq prinċipali tal-**Collachio**. Fil-bidu ta' din it-triq ikser fuq ix-xellug biex issib il-**Kunvent tas-Sorijiet tal-Klawsura ta' Sta Skolastika**.*

11. Din il-qalba tal-Birgu tissejjaħ **IL-COLLACHIO**.

Hawnhekk il-Kavallieri bnew sptar, bereg u bini ieħor importanti. Il-Maltin ma kinux jistgħu jgħixu f'din il-biċċa tal-Birgu. Kienet biċċa art riservata għall-Kavallieri biss.

Fittex il-bini li qiegħed tara fir-ritratt tal-lemin. Dan kien l-ewwel sptar li bnew il-Kavallieri f'Malta. L-isptar tal-Kavallieri kien jissejjaħ *Sacra Infermeria*. Wara l-Assedju bnew sptar ieħor ikbar u isbaħ fil-Belt Valletta.

Kif jintuża illum il-bini tal-isptar li bnew il-Kavallieri fil-Birgu?

12. F'din il-biċċa tal-Birgu ssib ukoll il-bereġ tal-Kavallieri. Il-**bereġ** kienu (kastelli, palazzi, djar iffortifikati) li fihom kienu jgħixu l-Kavallieri ta' xi lingwa partikolari.

13. **Il-Berġa tal-Ingilterra:**

Fittex dan il-bini li qiegħed tara fir-ritratt tal-lemin. Fi żmien il-ħakma tal-Kavallieri dan il-bini kien iservi bħala l-post fejn jgħixu l-Kavallieri tal-Lingwa Ingliża.

Dan l-istess bini, illum kif jintuża?

14. Sib **ŻEWĠ** bereġ oħra ta' żmien il-ħakma tal-Kavallieri fil-Birgu u mit-tabelli li hemm imwaħħlin mal-faċċata tagħhom ikteb l-ismijiet ta' dawn it-tliet bereġ:

Berġa A: _____

Berġa B: _____

15. Fil-kaxxa ta' hawn taht, **PENGI** xi haġa li laqtitek fil-*Collachio*. Tista' tpenġi xi disinn, bieb, tieqa, gallarija, pum eċċ.

16. Innota kif f'din il-biċċa tal-Birgu it-toroq huma dojoq ħafna.

a) Taħseb li għandna nwaqqgħu xi djar u jekk hemm bżonn anke bereġ biex dawn it-toroq inwessgħuhom u hekk it-traffiku jgħaddi aħjar?

b) Għaliex taħseb hekk?

Oħroġ lura lejn Misraħ ir-Rebħa u imxi 'l isfel lejn l-Oratorju ta' San Ġużepp.

17. L-istatwa li tidher fl-istampa hija l-istatwa tal-Vitorja. Il-kelma 'Vitorja' ġejja mill-kelma 'Vittorja' li tfisser rebħa.

Għaliex il-misraħ u din l-istawa li nsibu fil-Birgu ssejġu hekk?

18. Hawn Malta, kull sena, aħna niċcelebraw il-festa tal-Vitorja:

- a) fit-13 ta' Diċembru
- b) fil-31 ta' Marzu
- ċ) fil-25 ta' Diċembru
- d) fit-8 ta' Settembru

19. Fl-istampa jidher l-Oratorju, jew kif inhu magħruf aħjar, **IL-MUŻEW TA' LA VALETTE.**

Hawnhekk, fost affarijiet oħra, insibu fdalijiet ta' Żmien (l-Għarab, il-Puniċi, il-Kavallieri, il-Francċiżi).

Ninżlu lejn iz-zuntier tal-Knisja ta' San Lawrenz. Dur dawra maz-zuntier fejn għandek issib bosta tifkiri tal-imghoddi, fosthom plakek imwaħħlin tal-ħitan. Dawn il-plakek kollha jfakkruna f'diversi grajjiet mill-istorja ta' Malta.

20. Mal-ħajt tal-knisja tal-Birgu għandek issib monument lill-vittmi tal-gwerra.

Ikteb tliet ismijiet ta' persuni li mietu fit-Tieni Gwerra Dinjija.

- a) _____
- b) _____
- ċ) _____

Inkomplu l-fieldwork billi nimxu 'l isfel lejn il-Knisja ta' San Lawrenz.

Din il-Knisja kienet il-knisja konventwali fi Żmien il-Kavallieri, meta l-Birgu kien il-kapitali ta' Malta qabel inbniet il-Belt Valletta. Il-knisja originali kienet sofriet ħruq kbir u allura nbriet waħda ġdida. Fil-knisja nsibu fost l-oħrajn pittura ta' Mattia Preti.

Fittex il-Monument tal-Ħelsien, quddiem il-Knisja ta' San Lawrenz

21. Fl-istampa tal-lemin jidher parti mill-

- a) Monument tal-Assedju l-Kbir
- b) Kastell Sant'Anglu
- ċ) Monument tal-Ħelsien.

22. Dan il-monument ifakkarna meta:

- a) ġew il-Kavallieri l-Birgu
- b) il-Papa Ġwanni Pawlu żar il-Birgu
- ċ) is-soldati Ingliżi telqu għal kollox minn Malta

Kompli dieġel max-xatt. Fuq il-lemin tiegħek għandek tara l-Mużew Marittimu imbagħad iktar 'il ġewwa ssib il-Kastell Sant'Anglu.

23. Il-bini fejn illum insibu l-**Mużew Marittimu** (ara stampa fuq il-lemin) kien jintuża bħala forn min-Navy Ingliża.

Hawnhekk fi Żmien il-Ħakma Ingliża, bosta Maltin kienu jaħmu l-ħobż u ikel ieħor għall-baħrin, soldati Ingliżi u għall-familji tagħhom. Illum insibu l-bini tal-**Mużew Marittimu**.

24. Fil-Mużew Marittimu nsibu prinċipalment fdalijiet li għandhom x'jaqsmu (mal-ħobż, mal-baħar, mal-Kavallieri, mal-iskejjel).

25. Il-Mużew Marittimu tiegħu ħsiebu (il-MEPA, *Heritage Malta*, il-Ministeru tal-Edukazzjoni, l-Awtorità tat-Trasport).

Imxi lejn il-Kastell Sant'Anglu sakemm issib menqa jew ħofra kbira mimlija bl-ilma - ara l-istampa t'hawn isfel.

26. Din il-ħofra mimlija bl-ilma bejn il-Kastell Sant'Anglu u l-Birgu tissejjaħ (il-Bieqja, il-Bajja Żgħira, il-ħofra s-Sewda, il-Manderaggio).

27. Hawnhekk, il-Kavallieri ta' San Ġwann kienu jdaħħlu x-xwieni tagħhom fil-każ ta' (attakk mill-għedewwa, xi terremot, xi pesta).

28. Ninnutaw li l-belt tal-Birgu hija mibnija fuq (gżira, penizola, muntanja).

29. IL-KASTELL SANT'ANĠLU.

Dan huwa kastell qadim ħafna li x'aktarx beda fi Żmien il-Ħakma Għarbija fuq Malta. Meta ġew il-Kavallieri Malta huma għamlu l-Birgu bħala belt kapitali tagħhom. Fil-Kastell Sant'Anglu kien joqgħod il-Gran Mastru. La Valette mexxa l-Assedju l-Kbir minn hawnhekk.

Illum il-Kastell Sant'Anglu huwa sit storiku importanti ħafna li kull sena jigbed lejha eluf ta' turisti li jigu Malta għall-vaganzi tagħhom.

30. Il-Kastell Sant'Anglu jgħasses il-Port (tal-Imgarr, ta' Marsamxett, il-Kbir, ta' Marsaxlokk). Dan il-Kastell (m'għandu bżonn xejn, għandu bżonn ħafna restawr, jintuża mill-Armata Maltija).
31. Parti mill-Kastell Sant'Anglu, kienet użata mill-Kavallieri ta' San Ġwann bħala (forn, spiżerija, kwartieri generali, sptar).

Poġġi dawn il-kliem marbutin mal-Birgu, fit-tisliba t'hawn taħt.

Sant Anglu	Collachio	Birgu	Borgo
Misraħ ir-Rebħa	Mużew Marittimu	Swar	
Couvre De Porte	Berga		

		M							C					
C														
					S									
B														B
								B						
					S									
	M							R	-	R				

*B'hekk gejna fit-tmiem tal-fieldwork tagħna.
Nittama li ħadtu gost tagħmluh u tgħallimtu bosta affarijiet
interessanti fuq il-Birgu.*

Mid-Dokument SSAR – HANDBOOK numru 4 *FIELDWORK*

L-istudenti tal-Hames Sena Primarja għandhom jagħmlu *fieldwork* go **wahda** mill-bliet antiki li ġejjin:

- L-Imdina
- Il-Birgu
- Iċ-Ċittadella

Id-Dipartiment tal-Kurrikulu u *e-Learning* hejja sett noti biex jintużaw waqt il-*fieldwork*. Dawn in-noti, minbarra li tpogġew fuq il-Fronter, qed jiġu stampati u mqassma lil kull student/a tal-Hames Sena.

Filmati qosra dwar l-ibliet il-qodma tpogġew fuq il-*YouTube* biex l-għalliema u l-istudenti jkunu jistgħu jiffamiljarizzaw ruħhom mal-postijiet ta' nteress imsemmija u mar-rotta li jsegwi l-*fieldwork*. Il-*fieldwork* għandu jitlesta sal-aħħar ta' Jannar u jiġi assessjat mill-għalliema tal-Hames Sena fuq il-kriterji li ġejjin:

	Kriterji għall-Assessjar	Marki - massimu ta' 20
a.	parteċipazzjoni, il-ħila li ssegwi l-istruzzjonijiet	5
b.	ħiliet ta' osservazzjoni, identifikar u irrekordjar	5
ċ.	l-interpretazzjoni tal-informazzjoni miġbura	5
d.	Il-preżentazzjoni tad-dokument finali	5
	TOTAL	20

Il-*fieldwork* jiġi assessjat minn massimu ta' 20 marka. Il-marka tal-*fieldwork* tiffirma parti mill-marka finali tal-Istudji Soċjali fil-karta tal-eżami ta' nofs is-sena.

Tony Pace

Uffiċjal Edukattiv Primarja

Marthese Mugliett

Għalliema tal-Hames Sena

Hajr lil:

Edward Gilson

Tpengija fil-qoxra ta' quddiem:

Carmen Aquilina

Pubblikazzjoni:

EAU - DQSE